

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ
КАФЕДРА «ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА
ПІДПРИЄМНИЦТВО»**

АНДРЕЄВ Антон Андрійович

УДК 631.145
(індекс)

**ФОРМУВАННЯ ПЕРСПЕКТИВНИХ НАПРЯМКІВ РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМСТВА НА ПІДСТАВІ КОМПЛЕКСНОГО АНАЛІЗУ ЙОГО
ФІНАНСОВОГО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ**

Спеціальність 076 – підприємництво, торгівля та біржова діяльність

**Автореферат
магістерської роботи на здобуття
освітнього ступеня «магістр»**

Краматорськ – 2018

Магістерською роботою є рукопис
Роботу виконано у Донбаській державній машинобудівній академії
Міністерства освіти і науки України (м. Краматорськ).

- Науковий керівник** – доктор економічних наук, доцент
Борисова Світлана Євгенівна,
Донбаська державна машинобудівна академія
Міністерства освіти і науки України
(м. Краматорськ), професор кафедри фінансів,
банківської справи та підприємництва.
- Офіційний рецензент** – кандидат економічних наук, доцент
Фоміченко Інна Петрівна,
Донбаська державна машинобудівна академія
Міністерства освіти і науки України
(м. Краматорськ), доцент кафедри менеджменту.
- Відповідальний за НДРС** – кандидат економічних наук, доцент
Михайличенко Наталя Миколаївна,
Донбаська державна машинобудівна академія
Міністерства освіти і науки України
(м. Краматорськ), доцент кафедри фінансів,
банківської справи та підприємництва.

Захист відбудеться 19 грудня 2018 року о 09:30 годині на засіданні державної
екзаменаційної комісії у Донбаській державній машинобудівній академії
Міністерства освіти і науки України за адресою: 84313, м. Краматорськ,
бул. Машинобудівників, 39а, ауд. 2319.

Автореферат магістерської роботи викладено на офіційному сайті Донбаській
державній машинобудівній академії Міністерства освіти і науки України.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В сучасних умовах для того, щоб забезпечити розвиток підприємства управлінському персоналу потрібно, перш за все, вміти реально оцінити як фінансовий стан свого підприємства, так і існуючих потенційних конкурентів. Фінансовий стан – найважливіша характеристика економічної діяльності підприємства. Він визначає конкурентоспроможність, потенціал в діловому співробітництві, оцінює, якою мірою гарантовані економічні інтереси компанії та її партнерів у фінансових і виробничих відносинах. Сьогодні під час бурхливого розвитку кризової ситуації в Україні та в світі в цілому, особливого значення набуває своєчасна та об'єктивна оцінка фінансового стану підприємства за виникнення різноманітних форм власності, оскільки жодний власник не повинен нехтувати потенційними можливостями збільшення прибутку (доходу) фірми, які можна виявити тільки на підставі своєчасного і об'єктивного аналізу фінансового стану підприємства. Систематичний аналіз фінансового стану підприємства, його платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості необхідний ще й тому, що доходність будь-якого підприємства, розмір його прибутку багато в чому залежить від його платоспроможності.

Проведення комплексного аналізу фінансового стану суб'єктів підприємництва, пошук оптимальних шляхів та напрямків його поліпшення потребує визначення основних проблем у цьому напрямку. Основи аналізу фінансового стану підприємства та новітні методи його оцінювання досліджуються багатьма вченими, науковцями, аналізуються експертами. Проблемам аналізу фінансового стану підприємств присвячено праці І.О. Бланка, К.В. Ізмайлової, М.С. Білика, В.В. Ковальова, М.Н. Крейніна, Л.А. Лахтіонової, Г.В. Савицької, В.Т. Савчука та інших науковців та практиків.

Однак, незважаючи на достатній рівень досліджень проблеми управління фінансовим станом підприємства, ті, чи інші роботи у повній мірі не містять достатнього інструментарію управління фінансовим станом підприємства в сучасних умовах економічної нестабільності. Саме об'єктивна потреба підприємств в удосконаленні управління фінансово-господарською діяльністю на основі комплексного аналізу фінансового стану і обумовили актуальність теми даної магістерської роботи.

Мета магістерської роботи полягає в розгляді основних теоретичних понять фінансового стану суб'єкта підприємництва та факторів, що впливають на його зміни, аналізу фінансового стану підприємства та пошуку заходів щодо пошуку напрямків розвитку сільськогосподарського підприємства на підставі комплексного аналізу його фінансово-економічного стану.

Відповідно до цієї мети в ході дослідження вирішувалися такі завдання:

розглянути основні види фінансової звітності, тобто інформаційної бази для проведення комплексного аналізу фінансового стану; визначити аспекти фінансового стану підприємства, необхідність проведення;

дослідити особливості розвитку підприємства та управління його фінансовим станом в умовах економічної нестабільності;

оцінити рівень фінансової стійкості суб'єкта підприємництва;

проаналізувати фінансово-економічного стану підприємства з точки зору його ліквідності та платоспроможності;

проаналізувати доходність та ефективність діяльності суб'єкта підприємництва;

провести комплексну оцінку фінансового стану підприємства;

запропонувати шляхи підвищення ефективності управління ресурсами аграрних підприємств та перспективні напрямки розвитку сільськогосподарського підприємства;

запропонувати шляхи підвищення економічної ефективності діяльності суб'єкта підприємництва шляхом удосконалення технологій виробництва.

Об'єктом дослідження є показники фінансового стану підприємства.

Предметом дослідження є фінансовий стан Фермерського господарства «Союзторг 2015».

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною базою дослідження стали роботи вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів, діалектичний метод пізнання, а також конкретно-економічні методи – економічного і статистичного аналізу, групування, аналітичного порівняння та інші. Інформаційною базою для здійснення аналізу фінансового стану підприємства фінансова звітність Фермерського господарства «Союзторг 2015» за період 2014-2017 рр., а також підручники, навчальні посібники, наукові праці та статті вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів в галузі аналізу фінансового стану підприємства, державних статистичних органів України.

Наукова складова магістерської роботи полягає у:

подальшому дослідженні:

понятійно-категорійного апарату фінансового стану підприємства, а саме уточненню змісту поняття «фінансовий стан підприємства», чинників, що на нього впливають, та видів;

теоретичних основ визначення методичних підходів до оцінювання та управління фінансовим станом підприємства.

подальшому розгляді:

підходів до аналізу фінансового стану за фінансовими показниками;

підходів до оцінки рівня доходності та ефективності діяльності суб'єкта підприємництва;

підходів до комплексної оцінки фінансового стану підприємства.

подальшому розвитку і реалізації:

існуючих напрямів підвищення ефективності управління ресурсами аграрних підприємств та напрямків розвитку сільськогосподарського підприємства;

існуючих підходів удосконалення технологій виробництва з метою підвищення економічної ефективності діяльності суб'єкта підприємництва.

Перший розділ присвячено дослідженню теоретичних основ фінансового стану підприємства, необхідності його проведення, інформаційної бази для проведення комплексного аналізу фінансового стану та особливостей розвитку підприємства та управління його фінансовим станом в умовах економічної нестабільності.

В **другому розділі** роботи проводиться оцінювання рівня фінансової стійкості суб'єкта підприємництва, аналіз фінансово-економічного стану підприємства з точки зору його ліквідності та платоспроможності, аналіз доходності та ефективності діяльності суб'єкта підприємництва та комплексна оцінка фінансово-економічного стану підприємства.

На основі узагальнених даних про результати аналізу показників фінансової звітності, розроблено основні пропозиції щодо формування перспективних напрямків розвитку сільськогосподарського підприємства, які викладено в **третьому розділі** магістерської роботи. На цьому етапі проведено економічне обґрунтування економічної ефективності діяльності суб'єкта підприємництва шляхом удосконалення технологій виробництва.

Структура й обсяг роботи. Магістерська робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаної літератури (67 найменувань на 7 сторінках) і дев'яти додатків (на 32 сторінках), містить 18 таблиць і 17 рисунків. Загальний обсяг роботи становить 148 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні основи комплексного аналізу фінансового стану підприємства**» розглянуто теоретичні основи фінансового стану підприємства, необхідність його проведення, інформаційної бази для проведення комплексного аналізу фінансового стану та особливостей розвитку підприємства та управління його фінансовим станом в умовах економічної нестабільності.

Діагностика фінансового стану є основою управлінських рішень економіко-організаційного, техніко-технологічного та фінансового характеру, якість яких підвищується за умов їх генерування та прийняття на основі інформації про реальне фінансово-господарське положення підприємства з урахуванням перспектив діяльності. У таких умовах оцінка фінансового стану, що має яскраво виражений цільовий характер, покликана не лише формувати інформаційне середовище підтримки менеджерського рішення, а й визначає засоби, важелі та інструменти її впливу на фінансові параметри функціонування підприємства. Особливого значення набуває своєчасна та об'єктивна оцінка фінансового стану підприємств за виникнення різноманітних форм власності, оскільки жодний власник не повинен нехтувати потенційними можливостями збільшення прибутку (доходу) фірми, які можна виявити тільки на підставі своєчасного й об'єктивного аналізу фінансового стану підприємств.

Фінансовий стан підприємства залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності. Тому на нього впливають усі ці види діяльності підприємства. Передовсім на фінансовому стані підприємства позитивно позначаються безперебійний випуск і реалізація високоякісної продукції. Фінансова діяльність підприємства має бути спрямована на забезпечення систематичного надходження й ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової і кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансової стійкості з метою ефективного функціонування підприємства.

Саме цим зумовлюється необхідність і практична значущість систематичної оцінки фінансового стану підприємства, якій належить суттєва роль у забезпеченні його стабільного фінансового стану. Отже, фінансовий стан - це одна з найважливіших характеристик діяльності кожного підприємства.

Метою оцінки фінансового стану підприємства є пошук резервів підвищення рентабельності виробництва і зміцнення комерційного розрахунку як основи стабільної роботи підприємства і виконання ним зобов'язань перед бюджетом, банком та іншими установами.

Фінансовий стан підприємства треба систематично й усебічно оцінювати з використанням різних методів, прийомів та методик аналізу. Це уможливить критичну оцінку фінансових результатів діяльності підприємства як у статичній за певний період, так і в динаміці - за ряд періодів, дасть змогу визначити "больові точки" у фінансовій діяльності та способи ефективнішого використання фінансових ресурсів, їх раціонального розміщення.

Розуміння фінансового стану підприємства та його своєчасний і якісний аналіз, вибір необхідного методу аналізу та системи показників, що забезпечить всебічне вивчення та представлення діяльності підприємства є основоположними для прийняття управлінських рішень, спрямованих на вирішення питань обрання напрямів діяльності та розвитку підприємства, покращення його ефективності, конкурентоздатності та прибутковості.

Сучасні процеси розвитку вітчизняних підприємств характеризуються несталістю, стагнацією, відсутністю дієвих механізмів управління, що зумовлює необхідність дослідження цілої низки питань, пов'язаних як з формуванням дієвого механізму управління підприємствами, так і з процесами організації та ефективного використання трудових, фінансових і матеріальних ресурсів. Шляхи подолання існуючих проблем і необхідність вирішення нагальних питань, пов'язаних з ефективним функціонуванням підприємства, зумовили посилення уваги до процесів створення та реалізації механізму фінансового управління як елемента управління підприємством та зумовили актуальність теми даного дослідження.

Фінансове управління як самостійний напрям наукових досліджень і вид управлінської діяльності сформувався внаслідок розвитку підприємництва, трансформації власності з приватної в корпоративну, розмежування власності та управління, бурхливого розвитку фінансового ринку, вдосконалення фінансових технологій, зростаючих ризиків фінансових потрясінь.

Управління фінансовим станом підприємства є одним із функціональних напрямків системи фінансового менеджменту, який досить тісно пов'язаний з іншими системами управління, органічно входить до системи управління доходами та витратами, рухом активів, капіталу і грошових коштів й іншими аспектами його діяльності. Мета управління фінансовим станом підприємства – підвищення ефективності (усунення збитковості) фінансово-господарської діяльності суб'єкта підприємницької діяльності за рахунок розробки та впровадження системи методів і технічних засобів з використанням особливої технології та інструментарію фінансового управління.

У другому розділі «Комплексний аналіз фінансово-економічного стану та ефективності діяльності суб'єкта підприємництва» проводиться оцінювання рівня фінансової стійкості суб'єкта підприємництва, аналіз фінансово-економічного стану підприємства з точки зору його ліквідності та платоспроможності, аналіз доходності та ефективності діяльності суб'єкта підприємництва та комплексна оцінка фінансово-економічного стану підприємства.

Показники фінансової стійкості – це перш за все показники, що характеризують структуру пасивів підприємства. Аналізоване підприємство має нестійкий фінансовий стан, при чому з кожним роком з 2014 по 2016 рр. все більше становиться залежним від зовнішніх джерел фінансування, а це свідчить про нестабільний фінансовий стан підприємства та недовіру до нього потенційних позичальників. Позитивним є момент, що всі показники фінансової стійкості у 2017 році покращуються, і хоча вони не всі досягають нормативних значень, все одно, цей момент можна назвати як поступове звільнення від кредиторської кабали підприємства. У 2014-2015 рр. та у 2017 році підприємство мало нормальний тип фінансової стійкості, у 2016 році – кризовий фінансовий стан.

Аналіз абсолютних показників фінансової стійкості підтвердив результати аналізу відносних показників фінансової стійкості: у 2016 році фінансова стійкість підприємства стрімко погіршується, а у 2017 році ситуація щодо зниження залежності підприємства від кредиторів поліпшується. Цьому сприяло у першу чергу значене зростання власного капіталу при практично незмінній величині запасів на підприємстві.

Однією з ключових ознак ефективного розвитку підприємства є його висока ліквідність. Ліквідність балансу – це ступінь покриття боргових зобов'язань підприємства його активами, термін перетворення яких на грошові кошти відповідає строку погашення платіжних зобов'язань. За проведеним аналізом баланс підприємства є неліквідним, на кінець аналізованого періоду, тобто 2017 року із чотирьох умов ліквідності балансу, виконується тільки дві, перша – тому що у підприємства немає короткострокових кредитів, четверта – тому що у підприємства власний капітал перевищував величину необоротних активів. Всі інші умови ліквідності балансу не виконуються: у підприємства не вистачає грошових коштів для покриття кредиторської заборгованості за всі чотири роки аналізу, величини запасів не вистачає для покриття довгострокових кредитів банку, а власний капітал підприємства нижче, ніж активи, що важко реалізуються, тобто у підприємства нестача власних обігових коштів (у 2014 році та у 2016 році).

Показники ліквідності дозволяють оцінити здатність підприємства сплатити свої короткострокові зобов'язання, реалізуючи свої поточні активи (всі оборотні кошти). На основі проведеного аналізу ліквідності можна зробити висновок, що платоспроможність підприємства знижується у період 2014-2016 рр., особливо у 2016 році по відношенню до попередніх років; у підприємства середня ступінь захищеності одержаних кредитів, воно нездатне функціонувати, зовсім не звертаючись до зовнішнього фінансування, рівень інвестицій в активи підприємства низький. Практично всі показники на кінець 2016 року входять у нормативні межі, однак сильно зменшуються порівняно з 2015 роком, а це свідчить про послаблення підприємства з точки зору його ліквідності та платоспроможності. Заслужує уваги

те, що показники ліквідності у 2017 році починають поліпшуватися, вони всі у динаміці зростають і знаходяться у рекомендованих межах. Особливо слід відмітити наявність у підприємства чистого оборотного капіталу, при чому на кінець аналізованого періоду, тобто 2017 року він збільшується порівняно з 2016 роком практично у 2,5 рази.

Сучасні умови господарювання вимагають від фінансових аналітиків новітніх інструментів аналізу діяльності підприємств. Ефективність прийнятих управлінських рішень залежить від швидкості отриманої інформації, її структурованості та достовірності. Таким чином, реалії сьогодення вимагають постійного пошуку нових індикаторів для вимірювання ефективності діяльності підприємства з різних точок зору. У системі показників ефективності діяльності підприємств найважливіше місце належить рентабельності.

Показники рентабельності характеризують ефективність роботи підприємства в цілому, прибутковість різних напрямів діяльності (операційної, фінансової, інвестиційної); вони більш повно, чим прибуток, характеризують узагальнюючі результати господарювання. За показниками рентабельності, підприємство є ефективно працюючим, воно отримує чистий прибуток, а на кінець аналізованого періоду, тобто 2017 року величина чистого прибутку зростає практично в 2,5 рази порівняно з 2016 роком. При цьому всі показники рентабельності у 2017 році порівняно з 2016 роком зростають, що свідчить про поліпшення фінансового стану підприємства. Аналіз показників рентабельності є важливим для оцінки потенційних можливостей підприємства щодо формування прибутку та оцінки фінансового стану. Якщо оцінити ефективність діяльності підприємства за показниками рентабельності, то слід зазначити, що в 2017 р. у порівняно з попередніми роками підприємство стало працювати більш ефективно.

Для комплексної оцінки фінансової стійкості підприємства та взагалі рівня його фінансового стану використовують комплексні моделі, що відображають ймовірність настання кризи на підприємстві, тобто проводять діагностику ймовірності банкрутства. За даними моделі Терещенка, підприємству банкрутство не загрожує, показники $ZT > 2$. За даними моделі Матвійчука, підприємству банкрутство не загрожує, показники $ZT > 1,104$. Це свідчить про задовільний фінансовий стан підприємства та низьку ймовірність його банкрутства. І чим вище значення ZM , тим стійкішим є становище компанії. Хоча з кожним роком розрахований показник знижується, він все одно входить в установлені нормативи задовільного фінансового стану. За двома моделями оцінки ймовірності настання банкрутства на підприємстві, аналізоване підприємство має на кінець аналізованого періоду задовільний фінансовий стан.

Таким чином, узагальнюючи всі результати проведеного аналізу можна відмітити, що аналізоване підприємство є прибутковим, від своєї діяльності отримує чистий прибуток. Однак фінансовий стан підприємства не є задовільним у повному обсязі. Деякі показники фінансової стійкості не відповідають своїм нормативним значенням, баланс підприємства не є абсолютно ліквідним. Тип фінансової стійкості підприємства на кінець аналізованого періоду – нормальна фінансова стійкість, інтегральні показники фінансового стану підприємства відповідають встановленим нормативам, у динаміці 2016-2017 рр. збільшуються, що означає посилення

фінансової стійкості підприємства до позикового капіталу.

У третьому розділі **«Формування перспективних напрямків розвитку сільськогосподарського підприємства»** розроблено основні пропозиції щодо формування перспективних напрямків розвитку сільськогосподарського підприємства, а саме - підвищення економічної ефективності діяльності суб'єкта підприємництва шляхом удосконалення технологій виробництва.

Сьогодні ефективне здійснення господарської діяльності аграрними підприємствами на конкурентних засадах вимагає якісного, економічно-обґрунтованого плану розвитку наявного ресурсного потенціалу. Функціонування аграрних підприємств в умовах обмежених фінансових ресурсів спонукає до організації діяльності таким чином, щоб при максимально можливих мінімальних витратах ресурсів отримати максимально можливі прибутки. Основними напрямками оптимізації рівня забезпеченості сільгоспвиробників капіталом є наступні: розроблення та реалізація ефективних управлінських рішень щодо забезпечення формування максимально можливого капіталу; орієнтація діяльності на виробництво конкурентоспроможної аграрної продукції та раціоналізація методів використання ресурсного потенціалу; оптимізація організації інтеграційних процесів в агропромисловому комплексі; розширення обсягів фінансування сільгоспвиробників переробними підприємствами на основі укладання договорів купівлі-продажу сільськогосподарської продукції; оптимізація системи пільгового кредитування та системи оподаткування сільськогосподарських товаровиробників; оптимізація системи державного регулювання аграрного сектора, тощо.

Сьогодні пріоритетним напрямом створення дієвого організаційно-економічного механізму процесів відтворення природно-ресурсного аграрного потенціалу в першу чергу є фінансово-економічне стимулювання аграріїв до зменшення шкідливих викидів та відходів виробництва, а також сприяння відновленню земельних, водних, лісових та повітряних ресурсів країни. Мобільний свинарник для утримання свиней на глибокій підстилці містить дві гноєнакопичувальні ями, пересувний каркас з тентовим дахом ангарного типу, стіни, ворота, полози, самогодівниці, автонапувалки і призначений для дорощування й відгодівлі свиней. Недоліком даного пристрою є те, що для його функціонування потрібно витратити матеріальні і трудові ресурси для викопування двох гноєнакопичувальних ям і огорожувати одну з них, щоб запобігти падіння в неї людей. Крім того, в період інтенсивних дощів вода може попадати в яму і підтоплювати підстилку разом з тваринами, що негативно позначиться на їх здоров'ї та продуктивності. Тому з метою зниження матеріальних витрат при експлуатації свинарника та покращення умов утримання свиней розроблено свинарник, у якого в нижній частині каркасу між полозами спереду і ззаду встановлені порожнисті катки.

Річний економічний ефект, одержаний від застосування станку для фіксованого і напівфіксованого утримання свиноматок з поросятами склав 4696 грн; використання оригінального способу охолодження свиноматок – 7118 грн; удосконалення способу годівлі – 7108 грн; запровадження станку для табірнопасовищного використання – 1698 грн; застосування нового способу вирощування відсталих в рості відлучених поросят – 10102 грн; удосконалення бункерної самогодівниці для дорощування поросят – 34359 грн; використання міні-свинарника

для утримання 20 голів молодняку свиней на глибокій підстилці – 5395 грн та мобільного свинарника на 120 свиней – 30065 грн. Загальний річний економічний ефект від запровадження нових технологічних об'єктів склав 100541 грн.

Нині при виробництві свинини в Україні та за кордоном застосовують різноманітні кормові добавки з широким спектром дії, які різняться за походженням, набором біологічно активних компонентів та технологією виробництва. Введення їх до раціонів тварин сприяє забезпеченню максимального використання поживних речовин, позитивно впливає на їх перетравлення і засвоєння. А це призводить до раціонального і економного використання кормів, підвищення продуктивності тварин і поліпшення якості продукції. Ведення тваринництва за цих умов стає економічно доцільним.

До нових добавок належить БВМД «Енервік», яка розроблена для двоїнгредієнтного зернового раціону (ячмінь і пшениця) і містить новий елемент живлення – карнітин. Таким чином, у господарському досліді перевагу мали тварини другої групи, що споживали БВМД «Енервік» з карнітином у дозі 50 г/т комбікорму. За цих умов на вкладену гривню одержується 15,43 грн. прибутку. В третій групі (100 г карнітину на 1 т комбікорму) віддача вкладеної гривні практично відсутня. Це за порівняно менших приростів живої маси і досить високої вартості (213 грн. за 100 г) карнітину. Одержані дані свідчать, що БВМД «Енервік» доцільно згодовувати молодняку свиней за дози карнітину 50 г/т комбікорму.

Основними напрямками розвитку свинарства і підвищення його ефективності мають бути: впровадження у виробництво чіткої системи роботи племінних і товарних господарств та створення зональних станцій оцінки свиней за фенотипом та генотипом; розробки і впровадження нових методів розведення, селекції та відтворення поголів'я, розширення вирощування гібридного поголів'я; реалізація генетичного потенціалу продуктивності свиней за рахунок забезпечення повноцінними комбікормами та оптимальних умов їх утримання; підвищення середньодобових – створення спеціалізованих свинарських комплексів з відгодівлею за рік не менше 10 тис. голів; зміцнення кормової бази за рахунок збільшення виробництва кукурудзи і сої, підвищення якості кормів, здешевлення їх виробництва та ін.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі наведено теоретичне узагальнення і нове вирішення наукового завдання – аналіз фінансового стану підприємства та дослідження перспективних напрямків розвитку підприємства.

1. У роботі уточнено сутність поняття «фінансовий стан підприємства», методи управління фінансовим станом підприємства. Таким чином, фінансовий стан підприємства – це сутнісна характеристика його діяльності в певний період, яка визначає реальну та потенційну можливість підприємства забезпечувати достатній рівень фінансування фінансово-господарської діяльності та здатність ефективно здійснювати її в майбутньому. Управління фінансовим станом підприємства є одним із функціональних напрямків системи фінансового менеджменту, який досить тісно пов'язаний з іншими системами управління, органічно входить до системи

управління доходами та витратами, рухом активів, капіталу і грошових коштів й іншими аспектами його діяльності. Мета управління фінансовим станом підприємства – підвищення ефективності (усунення збитковості) фінансово-господарської діяльності суб'єкта підприємницької діяльності за рахунок розробки та впровадження системи методів і технічних засобів з використанням особливої технології та інструментарію фінансового управління.

2. Теоретичні підходи до аналізу інформаційної бази для проведення комплексного аналізу фінансового стану. Динамічні зміни економічних взаємовідносин між різними суб'єктами, зокрема фінансової і реальної економіки, у сучасних глобалізаційних процесах світової економіки потребують адекватного цим змінам інформаційного забезпечення про фінансово-економічне становище суб'єкта ринкової економіки. Фінансова звітність об'єктивно є елементом інфраструктури ринкової економіки, засобом комунікації; цей вид звітності є основним формалізованим джерелом інформації для оцінювання та аналізування фінансово-економічного стану суб'єкта підприємництва. На основі показників фінансової звітності будується система оцінки інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання. Фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства.

3. Досліджено підходи до антикризового управління фінансовим станом підприємства. Антикризове (ситуаційне) фінансове управління – це управління, яке спрямовано на передбачення небезпеки фінансової кризи, аналіз її симптомів і усунення загроз появи кризових ситуацій як у сучасному часовому проміжку, так і у наступних за ним, а в разі їх появи – аналіз і прийняття швидких заходів ліквідаційного характеру з найменшими втратами та негативними наслідками для підприємства з метою відновлення та знаходження нових конкурентних переваг і оптимізації формування, розподілу та використання грошових ресурсів в рамках повернення до прибуткової діяльності. Метою антикризового (ситуаційного) фінансового управління є передбачення, недопущення, боротьба з фінансовою кризою на підприємстві в рамках повернення до прибуткової діяльності.

4. Проведено оцінювання рівня фінансової стійкості суб'єкта підприємництва. Показники фінансової стійкості – це перш за все показники, що характеризують структуру пасивів підприємства. За їх допомогою оцінюється склад джерел фінансування і співвідношення між ними. Крім того, для аналізу фінансової стійкості, необхідно визначати ступінь покриття відповідних активів джерелами їх формування. Для цього визначаються показники. Аналізоване підприємство має нестійкий фінансовий стан, при чому з кожним роком з 2014 по 2016 рр. все більше становиться залежним від зовнішніх джерел фінансування, а це свідчить про нестабільний фінансовий стан підприємства та недовіру до нього потенційних позичальників. Позитивним є момент, що всі показники фінансової стійкості у 2017 році покращуються, і хоча вони не всі досягають нормативних значень, все одно, цей момент можна назвати як поступове звільнення від кредиторської кабели підприємства.

5. Проведено оцінювання джерел формування запасів, яке здійснюється через систему показників, що характеризують ступінь охоплення різних видів джерел. У

2014-2015 рр. та у 2017 році підприємство мало нормальний тип фінансової стійкості, у 2016 році – кризовий фінансовий стан. Аналіз абсолютних показників фінансової стійкості підтвердив результати аналізу відносних показників фінансової стійкості: у 2016 році фінансова стійкість підприємства стрімко погіршується, а у 2017 році ситуація щодо зниження залежності підприємства від кредиторів поліпшується. Цьому сприяло у першу чергу значене зростання власного капіталу при практично незмінній величині запасів на підприємстві.

6. Проведено аналіз фінансово-економічного стану підприємства з точки зору його ліквідності та платоспроможності. У ринкових умовах кожен господарський суб'єкт повинен мати достовірну інформацію про ліквідність та платоспроможність як свого підприємства, так і своїх партнерів. Аналіз ліквідності та платоспроможності дозволяє визначити, наскільки ефективно здійснюється фінансовий менеджмент на підприємстві. Ліквідність балансу – це ступінь покриття боргових зобов'язань підприємства його активами, термін перетворення яких на грошові кошти відповідає строку погашення платіжних зобов'язань. За проведеним аналізом баланс підприємства є неліквідним, на кінець аналізованого періоду, тобто 2017 року із чотирьох умов ліквідності балансу, виконується тільки дві, перша – тому що у підприємства немає короткострокових кредитів, четверта – тому що у підприємства власний капітал перевищував величину необоротних активів. Всі інші умови ліквідності балансу не виконуються: у підприємства не вистачає грошових коштів для покриття кредиторської заборгованості за всі чотири роки аналізу, величини запасів не вистачає для покриття довгострокових кредитів банку, а власний капітал підприємства нижче, ніж активи, що важко реалізуються, тобто у підприємства нестача власних обігових коштів (у 2014 році та у 2016 році). Показники ліквідності дозволяють оцінити здатність підприємства сплатити свої короткострокові зобов'язання, реалізуючи свої поточні активи (всі оборотні кошти).

На основі проведеного аналізу ліквідності можна зробити висновок, що платоспроможність підприємства знижується у період 2014-2016 рр., особливо у 2016 році по відношенню до попередніх років; у підприємства середня ступінь захищеності одержаних кредитів, воно нездатне функціонувати, зовсім не звертаючись до зовнішнього фінансування, рівень інвестицій в активи підприємства низький. Практично всі показники на кінець 2016 року входять у нормативні межі, однак сильно зменшуються порівняно з 2015 роком, а це свідчить про послаблення підприємства з точки зору його ліквідності та платоспроможності. Заслужує уваги те, що показники ліквідності у 2017 році починають поліпшуватися, вони всі у динаміці зростають і знаходяться у рекомендованих межах. Особливо слід відмітити наявність у підприємства чистого оборотного капіталу, при чому на кінець аналізованого періоду, тобто 2017 року він збільшується порівняно з 2016 роком практично у 2,5 рази.

7. Проведено аналіз доходності та ефективності діяльності суб'єкта підприємництва. У системі показників ефективності діяльності підприємств найважливіше місце належить рентабельності. Також ефективність діяльності підприємства характеризують його фінансові результати діяльності. За показниками рентабельності, підприємство є ефективно працюючим, воно отримує чистий прибуток, а на кінець аналізованого періоду, тобто 2017 року величина чистого

прибутку зростає практично в 2,5 рази порівняно з 2016 роком. При цьому всі показники рентабельності у 2017 році порівняно з 2016 роком зростають, що свідчить про поліпшення фінансового стану підприємства. Аналіз показників рентабельності є важливим для оцінки потенційних можливостей підприємства щодо формування прибутку та оцінки фінансового стану. Якщо оцінити ефективність діяльності підприємства за показниками рентабельності, то слід зазначити, що в 2017 р. у порівняно з попередніми роками підприємство стало працювати більш ефективно.

8. Проведено комплексну оцінку фінансово-економічного стану підприємства. За двома моделями оцінки ймовірності настання банкрутства на підприємстві, аналізоване підприємство має на кінець аналізованого періоду, тобто 2017 рік, задовільний фінансовий стан.

9. Запропоновано шляхи підвищення ефективності управління ресурсами аграрних підприємств. Ефективне управління ресурсним потенціалом аграрних підприємств сприяє його розвитку та примноженню, що, відповідно, обумовлюється необхідністю реалізації концептуальних перспектив на основі сукупності заходів економічного, фінансового, організаційного та нормативно-правового характеру. Запропоновані концептуальні складові економічного механізму процесу управління ресурсним потенціалом аграрного підприємства направлені на покращення стану матеріально-технічного забезпечення та необхідність здійснення його модернізації; формування умов для проходження підвищення кваліфікації і професійних якостей окремих працівників і загалом окремих підрозділів; забезпечення збільшення обсягів сільськогосподарського виробництва і сприяння підвищенню якості аграрної продукції; втілення низки заходів, спроможних забезпечити так зване фінансове оздоровлення сільськогосподарських підприємств; залучення за потреби державних кредитних ресурсів і забезпечення їх ефективного використання; оптимізація державного регулювання господарської діяльності аграрних підприємств; забезпечення формування нормативно-правового забезпечення здійснення господарської діяльності аграрними товаровиробниками; впровадження практики страхування сільськогосподарського виробництва в цілому та окремих процесів, зокрема.

9. Проведено економічне обґрунтування підвищення економічної ефективності діяльності суб'єкта підприємництва шляхом удосконалення технологій виробництва. Сьогодні пріоритетним напрямом створення дієвого організаційно-економічного механізму процесів відтворення природно-ресурсного аграрного потенціалу в першу чергу є фінансово-економічне стимулювання аграріїв до зменшення шкідливих викидів та відходів виробництва, а також сприяння відновленню земельних, водних, лісових та повітряних ресурсів країни. Мобільний свинарник для утримання свиней на глибокій підстилці містить дві гноєнакопичувальні ями, пересувний каркас з тентовим дахом ангарного типу, стіни, ворота, полози, самогодівниці, автонапувалки і призначений для дорощування й відгодівлі свиней. Недоліком даного пристрою є те, що для його функціонування потрібно витратити матеріальні і трудові ресурси для викопування двох гноєнакопичувальних ям і огорожувати одну з них, щоб запобігти падіння в неї людей. Крім того, в період інтенсивних дощів вода може попадати в яму і

підтоплювати підстилку разом з тваринами, що негативно позначиться на їх здоров'ї та продуктивності. Тому з метою зниження матеріальних витрат при експлуатації свинарника та покращення умов утримання свиней розроблено свинарник, у якого в нижній частині каркасу між полозами спереду і ззаду встановлені порожнисті катки. Загальний річний економічний ефект від запровадження нових технологічних об'єктів склав 100541 грн.

10. Запропоновано та економічно обґрунтовано доцільність впровадження нових кормових добавок до раціону тварин на вирощуванні. Нині при виробництві свинини в Україні та за кордоном застосовують різноманітні кормові добавки з широким спектром дії, які різняться за походженням, набором біологічно активних компонентів та технологією виробництва. Введення їх до раціонів тварин сприяє забезпеченню максимального використання поживних речовин, позитивно впливає на їх перетравлення і засвоєння. А це призводить до раціонального і економічного використання кормів, підвищення продуктивності тварин і поліпшення якості продукції. Ведення тваринництва за цих умов стає економічно доцільним. До нових добавок належить БВМД «Енервік», яка розроблена для двоінгредієнтного зернового раціону (ячмінь і пшениця) і містить новий елемент живлення – карнітин. Одержані дані свідчать, що БВМД «Енервік» доцільно згодувувати молодняку свиней за дози карнітину 50 г/т комбікорму.

АНОТАЦІЯ

Андрєєв А.А. Формування перспективних напрямків розвитку підприємства на підставі комплексного аналізу його фінансового-економічного стану. – На правах рукопису.

Магістерська робота на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» за спеціальністю 076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність. – Донбаська державна машинобудівна академія Міністерства освіти і науки України, Краматорськ, 2018.

Роботу присвячено вирішенню актуального наукового завдання – аналізу фінансового стану підприємства та дослідженню перспективних напрямків розвитку підприємства.

Визначено теоретичні та методичні основи фінансового стану підприємства та особливості управління його фінансовим станом в умовах економічної нестабільності.

Досліджено фінансову стійкість, платоспроможність, рентабельність суб'єкта підприємництва та проведено комплексний аналіз його фінансового стану.

Розроблено основні пропозиції щодо підвищення ефективності управління ресурсами аграрних підприємств та перспективні напрямки розвитку сільськогосподарського підприємства.

Ключові слова: *фінансовий стан підприємства, фінансова звітність, платоспроможність, фінансово-економічний стан, економічна ефективність, агропромисловий комплекс.*

АННОТАЦИЯ

Андреев А.А. Формирование перспективных направлений развития предприятия на основе комплексного анализа его финансово-экономического состояния. – На правах рукописи.

Магистерская работа на получение образовательно-квалификационного уровня «магистр» по специальности 076 – Предпринимательство, торговля и биржевая деятельность. – Донбасская государственная машиностроительная академия Министерства образования и науки Украины, Краматорск, 2018.

Работа посвящена решению актуальной научной задачи – анализу финансового состояния предприятия и исследованию перспективных направлений развития предприятия.

Определены теоретические и методические основы финансового состояния предприятия и особенности управления его финансовым состоянием в условиях экономической нестабильности.

Исследованы финансовая устойчивость, платежеспособность, рентабельность субъекта предпринимательства и проведен комплексный анализ его финансового состояния.

Разработаны основные предложения по повышению эффективности управления ресурсами аграрных предприятий и перспективные направления развития сельскохозяйственного предприятия.

Ключевые слова: финансовое состояние предприятия, финансовая отчетность, платежеспособность, финансово-экономическое положение, экономическая эффективность, агропромышленный комплекс.

SUMMARY

Andreev A.A. Formation of Perspective Directions of Development of the Enterprise on the Basis of the Complex Analysis of its Financial and Economic Condition. – As a manuscript.

Thesis for a master's degree on the specialty 076 – Entrepreneurship, trade and exchange activities. – Donbass State Engineering Academy of Ministry of Education and Science of Ukraine, Kramatorsk, 2018.

The work is devoted to the solution of the actual scientific task-the analysis of the financial condition of the enterprise and the study of promising directions of development of the enterprise.

Theoretical and methodical bases of financial condition of the enterprise and features of management of its financial condition in the conditions of economic instability are defined.

Financial stability, solvency, profitability of the business entity are investigated and the complex analysis of its financial condition is carried out.

The main proposals to improve the efficiency of resource management of agricultural enterprises and promising areas of development of agricultural enterprises.

Keywords: financial condition of the enterprise, financial statements, solvency, financial and economic situation, economic efficiency, agro-industrial complex.